

ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІЗУ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕКСТІВ

Розвиток інформаційно-комунікаційних засобів, цифрових та мультимедійних технологій у сучасну інформаційну добу уможлиблює твердження про те, що мова (яка дотепер вважалася чи не єдиним оптимальним і ефективним засобом отримання і передачі інформації) поступово втрачає свою пріоритетну позицію, поступаючись місцем невербальним знакам [6, с. 59]. Спектр комунікаційних модусів розширюється за рахунок інших видів інформації, зокрема візуальної, представленої певним розташуванням вербального контенту, різного роду зображеннями, кольоровою гамою тощо. Разом із цим, розширюється і понятійний обсяг терміну «текст», який нині позначає не лише традиційний вербальний текст, але і мем, і пост у соціальній мережі, і відео, і подкаст, і вебсайт та ін.

На думку дослідників, поєднання різних семіотичних ресурсів, інтегрованість вербального і паравербальних компонентів у сучасному комунікативному просторі свідчать про його мультимодальний характер [2, с. 316]. Саме тому сучасна лінгвістична парадигма характеризується переорієнтацією з вивчення одношарової семіотичної системи, якою є мова, на аналіз багатшарової (тексто- / аудіо- / візуальної) інформації, репрезентованої у тексті. Оскільки будь-яке використання мови є мультимодальним [див. там само], поняття «мультимодальність» вважається універсальним лінгвістичним феноменом.

Зарубіжні дослідниці Памела Такайоші та Сінтія Селф під *мультимодальними текстами* розуміють тексти, які, окрім вербального складника, містять статичні і рухомі зображення, анімацію, кольори, музику і звуки [2, с. 316]. Ці елементи представлені різними модусами (кодами) сприйняття. Дослідники вирізняють п'ять таких кодів: мовний, візуальний, слуховий, жестовий та просторовий. Кожен код сприйняття є «результатом культурного формування матеріалу шляхом його використання у повсякденній соціальній взаємодії» [1, с. 89]. Стисло схарактеризуємо кожний з них [див. 5].

Мовний код стосується написаних або вимовлених слів. Він охоплює вибір слів, спосіб організації слів у реченнях і абзацах, а також узгодженість слів і думок. Проте мовний код не завжди є ключовим; його значущість залежить і від інших модусів, використаних у тексті, а також від природи тексту та інших чинників. Мовний код репрезентується як у письмовій, так і в аудіо-формах.

Візуальний код включає різноманітні зображення, колір, макет, стиль, розмір і зорову перспективу. **Аудіальний код** передбачає сприйняття музики і звуків, різноманітних звукових ефектів, навколишніх шумів, тиші, тембру голосу, гучності звуку, наголосу і акценту. **Просторовий код** стосується фізичного оточення, організації та розміщення тексту. **Жестовий код** відноситься до інтерпретації рухів і включає міміку, жести руками, мову тіла та взаємодію між людьми.

Що стосується власне письмових текстів, то, на думку Шеріл Бол та Коліна Чарлтона [2, с. 316], будь-яке поєднання кодів створює мультимодальний текст, тому кожний текст містить у собі більше, ніж один код. Звідси, будь-який письмовий текст є мультимодальним. Так, навіть якщо взяти до прикладу традиційне наукове есе, то можна побачити комбінацію як мінімум трьох модусів: мовного, просторового і візуального. Слова репрезентують мовний модус, береги і відстань між словами – просторовий, а тип і розмір шрифтів, (не)використання курсиву або написання жирним шрифтом – візуальний. В контексті аналізованої проблеми Мелані Гагіч [3, с. 72] зауважує, що в деяких текстах один із модусів може виступати як домінуючий, якому підпорядковуються всі інші модуси тексту (наприклад, у подкасті домінуючим є аудіальний модус).

Виникнення нового об'єкту дослідження – мультимодального тексту – поставило питання про розробку нової методики аналізу, релевантної для вивчення мультимодальних текстів, а також розширило поняття «грамотності» (*literacy*) до «багатограмотності» (*multiliteracies* or *multiple literacies*), яка включає весь діапазон модусів, представлених у тексті [4, с. 77].

Впровадження багатомодальної грамотності є важливим аспектом навчання, оскільки опанування цієї компетенції допомагає студентам визначати способи, якими медіа формують наш світ. Вивчення засад аналізу мультимодальних текстів зумовлює здатність студентів до більш складного розуміння й інтерпретації текстів, з якими вони стикаються.

Фахівці з медіалінгвістики звертають увагу на те, що студенти подекуди вважають, що такі мультимодальні елементи, як, наприклад, мелодія або колір, не є важливими і використовуються лише для аранжування вербальної інформації. Тим самим поза фокусом уваги залишається той факт, що одночасне задіяння різних модусів працює на створення витончених тактик переконання і часто імпліцитно активує культурні стереотипи. З огляду на те, що студенти, зазвичай, є пасивними «споживачами» мультимодальних текстів, необхідність виопрацювання оптимальних моделей аналізу таких текстів, орієнтованих на критичне сприйняття медіа-повідомлень, є цілком очевидною [5].

ЛІТЕРАТУРА

1. Білецька, Т. О., Гаврилук, О. О. (2022). Мультимодальність текстів сучасних англомовних журналістів-блогерів. *Вчені записки ТНУ ім. В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. Т. 33 (72). Ч. 1. С. 87-93. URL: https://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/2_2022/part_1/15.pdf (дата звернення: 09.05.2024).
2. Фурман, О. М. (2021). Трактатування мультимодальності в сучасних лінгвістичних студіях. *Нова філологія*. Вип. 8. С. 315-320. URL: <http://www.novafilolohiia.zp.ua/index.php/new-philology/article/view/601> (дата звернення: 10.05.2024).
3. Gagich, M. (2020). An introduction to and strategies for multimodal composing, *Writing Spaces: Readings on Writings*, 3. URL: <http://surl.li/ttvtvi> (дата звернення: 10.05.2024).
4. Kitson, L. (2011). Reconceptualizing understandings of texts, readers and contexts: One English teacher's response to using multimodal texts and interactive

whiteboards. *English in Australia*, 46(3), 76-86. URL:

https://search.informit.org/toc/1_engaus/46/3 (дата звернення: 10.05.2024)

5. Supporting Multimodal Literacy / Sweetland Center for Writing. University of Michigan. 23 p. URL: <http://surl.li/ttpto> (дата звернення: 10.05.2024).

6. Zhang, P. (2023). Visual grammar in multimodal discourse. *Athena Transactions in Social Sciences and Humanities.*, 4, 59-65. URL: <https://www.athena-publishing.com/series/atssh/icelaic-22/articles/247/view> (дата звернення: 09.05.2024).